

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2019. február 25. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A jelentős mennyiségű kábítószerre forgalomba hozatallal elkövetett kábítószer-kereskedelem büntettének kísérlete miatt I. r. vádlott és társa ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2018. október 25. napján kihirdetett 2.B.13/2015/80. számú ítéletét megváltoztatja az alábbiak szerint:

I. r. vádlott szabadságvesztés büntetését, valamint a közügyektől eltiltás mellékbüntetését 3-3 (három-három) évre enyhíti.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztályán 15000/261/2013. bü. szám, a letéti napló T.308/2013. szám alatt kezelt és elkobozni rendelt bűnjelek helyesen: 2 darab 20 literes kanna hígítóval, 7 darab 5 literes kanna hígítóval, 5 üres zsák, 1 darab kanna 20 literes hígítóval, 48 darab szóda egyenként fél kilogrammos kiszerezésben, és 13 darab üres zsák, 1., 2., 6., 7., 8. és 11. sorszám alatt.

A reprezentatív mintákat, melyek a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság 15000/36205/2013. id. számú ügyében kerültek lefoglalásra, a Bűnügyi Szakértői és Kutató Intézet vizsgálta meg.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban felmerült 30.000,- (harmincezer) Ft bűnügyi költség az I. r. vádlottat terheli.

A II. r. vádlott személyazonosító igazolványának száma:

I n d o k o l á s

A Nyíregyházi Törvényszék 2018. október 25. napján kihirdetett 2.B.13/2015/80. számú ítéletével I. r. vádlottat bűnösnek mondta ki kábítószer-kereskedelem büntettének kísérletében a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 176. § (1) bekezdés III. fordulat, (3) bekezdés felhívásával. Ezért 4 év szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg. A kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamába beszámítani rendelte az I. r. vádlott által

előzetes fogvatartásban töltött időt. Rögzítette, hogy az I. r. vádlott a szabadságvesztés büntetésből legkorábban annak 2/3 része letöltése után bocsátható feltételes szabadságra.

A II. r. vádlott bűnösségét az elsőfokú bíróság kábítószer-kereskedelem büntettének kísérletében állapította meg a Btk. 176. § (1) bekezdés III. fordulátát, illetőleg (3) bekezdését megjelölve. Ezért 6 év szabadságvesztésre és 6 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fegyházban határozta meg. Beszámítani rendelte a szabadságvesztés büntetés tartamába a II. r. vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt. Rögzítette, hogy a II. r. vádlott a szabadságvesztés büntetésből annak 2/3 része letöltése után bocsátható feltételes szabadságra.

Rendelkezett a bűnjelek sorsáról és a bűnügyi költség viseléséről.

Az ítélet kihirdetését követően az ítélet ellen az ügyész a vádlottak terhére a büntetésük súlyosítása végett - a kiszabott szabadságvesztés büntetés és közügyektől eltiltás hosszabb tartamban történő megállapítása, az I. r. vádlott tekintetében a szabadságvesztés büntetés fegyház fokozatban történő megállapítása érdekében is - jelentett be fellebbezést.

A vádlottak és védőik elsősorban felmentés, másodsorban enyhítés érdekében éltek jogorvoslattal.

A fellebbviteli főügyészség az ügyész által a vádlottak terhére bejelentett fellebbezést módosítással tartotta fenn, így ennek keretében jelezte, hogy az I. r. vádlottnak a bűncselekmény elkövetése után bekövetkezett súlyos megbetegedése a Btk. 35. § (2) bekezdése szerinti enyhébb végrehajtási fokozat megállapítását indokolta teszi.

Indítványozta a fellebbviteli főügyészség, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 606. § (1) bekezdése alapján az ítélőtábla változtassa meg a törvényszék ítéletét és a vádlottakkal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést, valamint a közügyektől eltiltást hosszabb tartamban állapítsa meg, egyebekben az elsőfokú ítéletet hagyja helyben.

Az ítélőtáblán megtartott nyilvános ülésen I. r. vádlott védője fellebbezésének irányát hatályon kívül helyezés érdekében is bejelentette. Kifejtette a védő azon álláspontját, miszerint az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan, továbbá az elsőfokú bíróság több helyen iratellenesen értékelte a bizonyítékokat és az indokolási kötelezettségének sem tett eleget teljes körűen, emiatt az elsőfokú bíróság ítélete felülbírálatra alkalmatlan. Indítványozta a védő, hogy az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét helyezze hatályon kívül védence vonatkozásában és utasítsa az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására. A védő a továbbiakban kitért arra is, hogy amennyiben az ítélőtábla az elsőfokú ítéletet megalapozottnak találja, ebben az esetben védence terhére a kábítószer-kereskedelem büntettének kísérlete nem állapítható meg, az I. r. vádlott felmentése indokolt. Az enyhítés érdekében bejelentett jogorvoslatot is fenntartotta a védő, e körben az I. r. vádlott egészségi állapotának további romlására hivatkozott, ezért az ítélőtábla felé olyan büntetés kiszabását indítványozta, amely büntetés esetében az I. r. vádlottnak nem kell büntetés-végrehajtási intézetbe bevonulnia.

A II. r. vádlott védője kifejtette azon álláspontját, hogy az első fokon eljáró törvényszék a bizonyítékok értékelésekor önkényesen járt el, bizonyítékértékelő tevékenysége során tanúvallomásokból részleteket emelt ki és a bizonyítékok összességével nem is foglalkozott. Mindezért nem tehette meg azon megállapításait, amelynek körében az egyes bizonyítékok elvetésével vagy elfogadásával foglalkozott volna. A védő összegzésként a védence felmentésére irányuló indítványát fenntartotta, illetőleg kifogásolván a cselekmény minősítését, utalt arra is, hogy esetlegesen egy bűnsegédi magatartás kerülhetne szóba bűnösség megállapítása esetén a II. r. vádlott terhére, illetve kereskedői típusú elkövetési magatartás nem merülhet fel esetében. A II. r. vádlott védője fenntartotta az enyhítés érdekében is bejelentett fellebbezést.

Elöljáróban szükséges rámutatni arra, hogy a 2018. július 1. napján hatályba lépett 2017. évi XC. törvény 868. § (1) bekezdése felhívásával e törvény rendelkezéseit a 868. §-876. §-ban meghatározott eltérésekkel a hatályba lépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell, illetőleg a 870. § (1) bekezdése értelmében e törvény hatályba lépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt e törvény másként szabályozza.

Az ítéletábra a törvényszék ítéletét az azt megelőző bírósági eljárással együtt a Be. 590. § (1), (2) bekezdései alapján teljes terjedelmében felülbírált a Be. 599. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülésen és megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályok maradéktalan betartásával ügyfelderítési kötelezettségének hiánytalanul eleget tett, széleskörű bizonyítási eljárást folytatott le.

Az ítéletábra arra a meggyőződésre jutott, hogy a törvényszék a tárgyalásán megvizsgált bizonyítékokat egyenként és összességükben is okszerűen értékelte, ezért az általa rögzített tényállás túlnyomórészt megalapozott, az azonban kisebb mértékben kiegészítésre, pontosításra szorul az iratok tartalma alapján a Be. 592. § (2) bekezdés a) pontja alkalmazásával, illetve a Be. 599. § (2) bekezdés a) pontját is felhívva a következőképpen:

Az ítélet 5. oldal 1. tényálláspontot illetően (II. r. vádlott) kiegészítendő azzal, hogy a gépjárműben 61 zsák mákőrlemény került lefoglalásra, mely lefoglalt mákőrlemény összesen 4268 gramm morfinbázist valamint 600 gramm kodeinbázist tartalmazott és ezek együttes értéke meghaladta a jelentős mennyiség alsó határát, annak 260-szorosa volt.

Az ítélet 5. oldalának 2. tényálláspontját illetően (I. r. vádlott) pedig kiegészítendő azzal, hogy a házkutatás alkalmával összesen 119 zsák mákgumó őrlményt, finomra darált mákszalmát, mákmagot és mákgubóval keveredett mákmagot foglaltak le, mely lefoglalt mákőrlemény 1224 gramm morfinbázist és 118 gramm kodeinbázist tartalmazott, ezek együttes mennyisége meghaladta a jelentős mennyiség alsó határát, annak 73-szorosa volt.

Az így pontosított, illetőleg kiegészített tényállás most már megalapozott és irányadó a másodfokú eljárásban a Be. 593. § (3) bekezdése értelmében.

A felmentésre irányuló fellebbezések megalapozott tényállás esetén eredményre nem vezethetnek a másodfokú eljárásban a bizonyítékok felülvizsgálásának tilalma folytán a Be. 593. § (1) és (3) bekezdéseiből következőleg.

Az irányadó tényállás alapján a törvényszék helyesen vont következtetést a vádlottak bűnösségére, cselekményeik jogi minősítése is kifogástalan.

Az ítéletábra álláspontja ellentétben a védelem hivatkozásával, hogy az első fokon eljáró törvényszék a rendelkezésre álló bizonyítékokat egyenként és összességükben is értékelte, helytállóan jutott arra a következtetésre, miszerint a bizonyítékok zárt rendszert képeznek, abból mind az I., mind a II. r. vádlott bűnösségére vonható következtetés. Az ítéletábra teljes mértékben osztotta az elsőfokú bíróság érvelését.

Az I. r. vádlott maga is elismerte a nyomozási bíró elő, hogy ő tudta, miszerint a mákból kábítószer lehet előállítani. A tárgyaláson pedig kijelentette, hogy az ... gyárban dolgozott ...-ban, ezért „nagyjából ismeri” azt a folyamatot, ahogy a hatóanyagot a mákból kinyerik (50. sorszámu tárgyalási jegyzőkönyv elsőfokú bíróságon 2. oldal, illetve elsőfokú ítélet 6. oldal utolsó előtti bekezdés).

... vegyészszakértő szakértői véleményének kiegészítésében leírta, miszerint az I. r. vádlottól lefoglalt 1,2 tonna mákszalma extrakciójához 1,2-24 kg szóda, és 1,2 köbméter nitrohígító szükséges. A tanú4 a 2017. szeptember 15-ei tárgyaláson olyan nyilatkozatot tett, hogy a szódából 5 kg és a nitrohígítóból legalább 3-400 liter szükséges a lefoglalt mákőrlemény feldolgozásához, mindez nem zárja ki az I. r. vádlott forgalomba hozatali szándékát (elsőfokú ítélet 8. oldal 5. bekezdése).

Az első fokon eljáró bíróság álláspontja szerint elfogadhatatlan az I. r. vádlott nyomozás során tett állítása is, hogy a bérleti szerződés megkötése nélkül engedte meg két általa ismeretlen személynek, hogy az ingatlanon lévő épületbe ismeretlen tartalmú zsákokat pakoljanak be, majd azt lakattal lezárva fizetés nélkül távozzanak huzamosabb időre. az I. r. vádlottnak tudnia kellett, hogy mi van a zsákokban és azt is, hogy a közel 1,2 tonna mákból nagy mennyiségű kábítószer lehet előállítani.

A kábítószer mennyiségéből okkal lehetett következtetni a forgalomba hozatali szándékra.

A nyomozás során házkutatásra került sor az I. r. vádlott használatában lévő szám alatti ingatlanon, és a tulajdonában lévő szám alatti ingatlanon is. A kérdéses ingatlanokon kábítószer további feldolgozásához szükséges közel 100 liternyi nitrohígítót, továbbá 48 dobozban, dobozként fél kilogramm szódával számolva 24 kilogramm szódát is lefoglaltak.

A vegyészszakértői vélemény és tanú4 tanúvallomása alapján egyértelműen rögzíthető, hogy a házkutatás során előkerült mákőrlemény további feldolgozásához ezek alkalmas anyagok.

Az első fokon eljáró bíróság helyesen nem fogadta el a II. r. vádlott azon védekezését sem, hogy ő csak azért vezette a gépkocsit, mert egy ismeretlen személy megkérte, hogy ezzel a gépkocsival egyik helyről menjen el egy másik helyre, és ezért 50.000 forintot ígért neki.

Az eljárás során a II. r. vádlott nem óhajtotta azt a személyt megnevezni, aki erre megkérte őt, és azt sem árulta el, hogy melyik helységről hová kellett volna a gépkocsit vezetnie.

Tekintettel arra, hogy a kisteher-gépkocsi a vádlott apjának élettársa nevében van, ezért elfogadhatatlan az a védekezése, hogy egy ismeretlen személy kérte meg a gépkocsi ilyen célú vezetésére.

Nem fogadható el az a nyomozási bíró előtt tett nyilatkozata sem, hogy az általa pár zsáknak nevezett mennyiségű árut nem tudja hol rakták be, mert nem volt ott. A II. r. vádlott nem lehetett közömbös az iránt, hogy a nem az ő tulajdonát képező, csupán használatra kapott gépkocsiba mit tesznek, vagy esetleg rejtenek el.

Nem elfogadható az a védekezése sem, hogy ő nem tudván, hogy mit szállít a gépkocsiban, vállalta annak elvitelét 50.000 forintért. Nem életszerű, hogy a II. r. vádlott pl. olyan anyagok szállítását vállalt volna, mellyel akár a saját életét, és egészségét is kockára teszi.

Teljesen életszerűtlen, miszerint olyan személynek vagy személyeknek engedje meg ismeretlen helyen, ismeretlen áru bepakolását a használatba kapott gépjárműbe, hogy az elérhetőségüket se tudja az ismeretleneknek vagy ismeretlennek, ezzel akár azt is kockáztatva, a gépjárművet nem kapja vissza.

A vádlottak terhére helyesen megállapított kábítószer-kereskedelem büntetnének kísérlete (Btk. 176. § (1) bekezdés III. fordulat, (3) bekezdés) vonatkozásában elsődlegesen az ítélet tábla a Btk. 461. § (1) bekezdés a) pont, ag) alpontját és (3) bekezdés a) pontját hívja fel.

Az ítélet tábla a következőkre kíván még rámutatni:

A jogi indokolás hiányos, ha nem ismerteti az adott jogkérdést érintő jogegységi határozatot vagy a Kúria alkalmazható testületi állásfoglalásait.

Növeli az indokolás meggyőző erejét, ha a bíróság hivatkozik korábbi hasonló vagy eltérő tartalmú bírósági határozatokra, szükség esetén jogirodalmi álláspontokra is (Büntetőeljárás Jog Kommentár a gyakorlat számára, HVG-Orac Lap és Könyvkiadó Kft., 2006, szerkesztő: Dr. Berkes György).

A Kúria 1/2007. Büntető Jogegységi határozat III. részében rögzíti, hogy a forgalomba hozatallal elkövetett kábítószerrel visszaélés kísérletének megállapíthatóságához - a BK. 155. számú állásfoglalás II/5/a) pontja részében kifejtettekre is figyelemmel - a BH2002. 299. számú eseti döntést tartalmaz iránymutató szempontokat a gyakorlat számára e bűncselekmények befejezettségének és kísérletének elhatárolását illetően is.

A Legfelsőbb Bíróság BK. 155. számú állásfoglalása ma is helytálló tartalmi értelmezést adott a forgalomba hozatal és a kereskedés törvényi fogalmára.

Időközben azonban több olyan iránymutató döntés született, amely további lényeges támpontokat rögzített a forgalomba hozatal és a kereskedés elkövetési magatartása kapcsán.

Ezek összegzéseként, a jogalkalmazás során, alábbi jogértelmezés követendő.

1. a) A BK. 155. számú állásfoglalás II/5/a) pontja szerint kábítószerrel hoz forgalomba az, aki azt - akár ellenérték fejében, akár ingyenesen - több személy részére juttatja.

Az állásfoglalás ennek kapcsán kifejtette, hogy a forgalomba hozatal úgy is történhet, hogy az elkövető csak egy személlyel áll közvetlen kapcsolatban (neki adja át a kábítószerrel), de nem kizárólag azzal a szándékkal, hogy azt a megszerző maga fogyassza el, hanem avégett, hogy másnak vagy másoknak továbbadja.

1. b) A BH2002. 175. és azt követő BH2002. 199. számú irányadónak tekintendő eseti döntésben a Legfelsőbb Bíróság egyaránt a következőket rögzítette.

A forgalomba hozatal - miként a kereskedés - szükségszerűen együtt jár az átadással, de nem szűkíthető le a tényleges átadásra.

Ez utóbbi jogilag akkor valósul meg, amikor az átadás kizárólag azért történik, hogy a kábítószerrel az átvevő maga fogyassza el.

A forgalomba hozatallal - miként a kereskedéssel is - szükségszerűen együtt járó átadás azonban ezt megelőzően több résztevékenységből tevődhet össze [BH2002. 299 I., BH2002. 175.]. Magában foglalhatja az eladók és vevők felkutatását, a megállapodás megkötését, az áru tárolását, az átadás helyszínének előzetes felderítését, a szállítóeszközök és kísérők biztosítását; felöllelhet tehát minden olyan mozzanatot, amely azt célozza, hogy a kábítószer - akár további közbeékelődő személyek révén is - bekerüljön a kereskedelmi forgalomba.

Hasonlóan a kereskedő ténykedéséhez, akinél viszont a forgalomba hozatali magatartás haszonszerzésre irányul.

Következésképpen a forgalomba hozatal és a kereskedés elhatárolásának alapja a haszonszerzésre törekvés.

Forgalomba hozatalnak minősül a kábítószer több személy részére történő hozzáférhetőségének biztosítása is, ha az egyetlen személyen keresztül, egyszeri átadással történik.

Ekként forgalomba hozatal, vagyis több személy részére történő hozzáférhetőség biztosítása az is, ha a kábítószer egy személy útján, egyszeri átadással történik [BH2002. 299. II.; BH2002. 175.].

2. a) A BK. 155. számú állásfoglalásban foglaltak alapján az elkövető forgalomba hozatali szándékára - az eset egyéb körülményei mellett - az átadott kábítószer mennyiségéből is következtetni lehet. A forgalomba hozatal akár ellenérték fejében, akár ingyenesen történhet.

2. b) A BH2002. 299. III., és a BH2002. 175. számú eseti döntésekben meghatározottak szerint a forgalomba hozatal megkezdéseként értékelendő a forgalmazással összefüggő résztevékenységek megvalósítása.

A forgalomba hozatal befejezetté pedig akkor válik, ha a kábítószer bekerül a forgalomba, vagyis a továbbadás folytán ténylegesen megnyílik annak a lehetősége, hogy a kábítószerhez más vagy mások is hozzájuthassanak.

3. a) Ha a rendelkezésre álló adatok - így például a lefoglalt kábítószer mennyisége - alapján nem vonható le következtetés az elkövető forgalomba hozatali szándékára, akkor nem a forgalomba hozatallal elkövetett, hanem valamely fogyasztói típusú elkövetési magatartással megvalósuló kábítószerrel visszaélés befejezett bűncselekménye állapítható meg a konkrét lefoglalt mennyiségek szerinti minősítéssel.

A Kúria 57. BK. véleménye II/5/a) pontja értelmében kábítószer forgalomba az, aki azt - akár ellenérték fejében, akár ingyenesen - több személy részére juttatja.

b) Kábítószerrel kereskedik, aki haszonszerzésre törekedve közreműködik a kábítószer forgalmazásában.

Kábítószer hoz forgalomba, aki azt több, esetleg meg nem határozható számú személynek juttatja.

A forgalomba hozatal úgy is történhet, hogy az elkövető csak egy személlyel áll közvetlen kapcsolatban (neki adja át a kábítószer), de nem kizárólag azzal a szándékkal, hogy azt a megszerző maga fogyassza el, hanem avégett, hogy másnak vagy másoknak továbbadja. Az elkövetőnek erre a szándékára - az eset egyéb körülményei mellett - az átadott kábítószer mennyiségéből is következtetni lehet. A forgalomba hozatal akár ellenérték fejében, akár ingyenesen történhet. (A forgalomba hozatal fogalmára vonatkozó ezen álláspontot fenntartva és továbbfejlesztve tartalmazza az 1/2007. BJE határozat.)

A kábítószerrel kereskedés tágabb körű, mint a kábítószer forgalomba hozatala. Magában foglal bármilyen tevékenységet, amely elősegíti a kábítószer eljuttatását a viszonteladóhoz, illetve a fogyasztóhoz, így pl. a kábítószer csomagolását, tárolását, szállítását, elosztását.

Az elkövető haszonszerzésre törekedve működik közre a kábítószer forgalmazásában, és cselekménye - a törvény rendelkezésénél fogva - mindig tettesi magatartás. (A kereskedés fogalmára vonatkozó ezen álláspontot fenntartva és továbbfejlesztve tartalmazza az 1/2007. BJE határozat).

A BH2013. 264. számú eseti döntés kiemeli, hogy a kábítószer forgalomba hozatala a kábítószer átadásán túlmenő több résztevékenységből - pl. eladók, vevők felkutatása, a kábítószer tárolása stb. - tevődhet össze. Ezért a résztevékenységben részvétel nem bűnszegédi, hanem tettesi (társtettesi) elkövetés, ha a tevékenység célja a kábítószer több személy részére történő hozzáférhetőségének biztosítása.

A forgalomba hozatallal elkövetett kábítószerrel visszaélés kísérlete valósul meg arra a kábítószerre is, amelyet az elkövető beszerezett, de a lefoglalás folytán értékesíteni nem tudott.

A fentiekből következik, hogy az első fokon eljáró bíróság bár sem a Büntető Jogegységi határozatra, sem az 57. BK. véleményre nem hivatkozik jogi indokolásában, de az azokban foglalt iránymutatásnak megfelelően járt el a cselekmények jogi minősítésénél.

Az ítélőtábla álláspontja, hogy a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket csaknem teljeskörűen feltárta az első fokon eljáró bíróság, azonban az eljárás elhúzódásának tényével nem foglalkozott.

Az ítélőtábla az eljárás elhúzódását is enyhítő körülményként vette figyelembe.

Az eljárás elhúzódása kapcsán a 2/2017. (II.10.) AB határozatban az 1. pont alatt az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 258. § (3) bekezdés e) pontjának alkalmazása során az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, miszerint amennyiben a bíróság a terhelttel szemben alkalmazott büntetőjogi jogkövetkezményt az eljárás elhúzódása miatt enyhíti, akkor határozatának indokolása rögzítse az eljárás elhúzódásának a tényét, valamint azzal összefüggésben a büntetés enyhítését és az enyhítés mértékét.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése: Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és a kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

A korábbi Be. 258. § (3) bekezdése rögzíti: Az ítélet és az ügydöntő végzés indokolása összefüggően tartalmazza

e) a bíróság által megállapított tényállás szerinti cselekmény jogi minősítését, büntetés kiszabása, intézkedés alkalmazása, illetőleg ezek mellőzése esetén e döntés indokolását, az alkalmazott jogszabályok megjelölésével.

Az Alkotmánybíróság fent hivatkozott határozatának indokolásában a következőket fejtette ki:

A bírói gyakorlat enyhítő körülményként veszi figyelembe az időmúlást és a büntetés kiszabása során értékeli (56/2007. BKv. III/ 10. pont).

A büntetőeljárás elhúzódása azonban nem pusztán időmúlást vagy hosszú eljárást jelent, hanem felelősségi kérdés is. Egy hosszú ideig tartó eljárás is eleget tehet az ésszerű határidő követelményének, míg egy abszolút tartamában rövidnek látszó eljárás ugyanakkor megsértheti az alaptörvényi elvárást. Az eljárás elhúzódásának fogalma magában foglalja azt, hogy az eljáró bíróság a büntetőeljárás valamely szakaszában inaktivitást mutatott és a lefolytatott eljárás nem minden részletében tükrözi azt az erőfeszítést, amelyet a bíróság az ésszerű határidőn belüli elbírálás érdekében kifejtett. Az időmúlás helyett az elhúzódó eljárásra utalás tehát az ügyben eljáró bíróságok (hatóságok) azon tétlenségének az elismerése, amelyet az eljárás egyes szakaszaiban tanúsítottak.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az elhúzódó büntetőeljárás miatt bekövetkező alaptörvényellenesség orvosolható a büntetés kiszabása során. Amennyiben az ítélet indokolásából megállapítható, hogy a bíróság az eljárás elhúzódására tekintettel a terheltet a büntetés kiszabása során valamilyen „kedvezményben részesített”, vagyis az időmúlásra, az eljárás elhúzódására tekintettel enyhébb büntetést szabott ki, vagy a büntetés helyett intézkedést alkalmazott, akkor a terhelt az ésszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jogának a megsértésére a továbbiakban megalapozottan nem hivatkozhat.

Az időmúlásnak a BK. véleményben szereplő meghatározása a bűncselekmény elkövetésétől eltelt hosszabb időt értékeli, míg az eljárás elhúzódásának vizsgálata az alapos gyanú közlésének

időpontjától kezdődik. Az időmúlás objektív tényező, míg az eljárás elhúzódásának a rögzítése az ítélet indokolásában a bírósági inaktivitás elismerésére is utal.

Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a korábbi Be. 258. § (3) bekezdés e) pontjának alkalmazása során az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy amennyiben a bíróság a terhelttel szemben kiszabott büntetést vagy intézkedést kifejezetten az eljárás elhúzódására tekintettel enyhíti, ennek indokait az ítélet indokolásában részletesen fejtsse ki. Az ítélet indokolásának ebben az esetben tartalmaznia kell, hogy a büntetőjogi jogkövetkezmény enyhítése a büntetőeljárás - terheltnek fel nem róható - elhúzódása miatt történt. A bíróságnak az ítélet indokolásában - rövidített indokolás esetén is - részleteznie kell a büntetőeljárás elhúzódására tekintettel a terheltnek nyújtott kedvezményt. Így különösen, ha ezen okból a bíróság más büntetési nemet, a büntetés helyett intézkedést alkalmazott vagy a szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztette. A bíróságnak meg kell határoznia azt a mértéket is, amellyel a kiszabott büntetést vagy az intézkedést enyhítette.

A Be. 561. § (3) bekezdés f) pontját és a Be. 562. § (1) bekezdés utolsó mondatát is felhívja az ítélőtábla az eljárás elhúzódása, mint enyhítő körülmény megjelölésével.

Helytállóan járt el a törvényszék akkor, amikor a büntetések Btk. 79. §-ában megfogalmazott céljainak maradéktalan érvényesülése érdekében és a Btk. 80. §-ban írt büntetéskiszabási elvekre figyelemmel, a vádlottakkal szemben szabadságvesztés büntetést, illetőleg közügyektől eltiltás mellékbüntetést alkalmazott.

Ugyanakkor azonban szükségesnek mutatkozik a büntetés kiszabási elvekről részletesebben szólni:

A Btk. 80. § (1) bekezdése értelmében a büntetést az e törvényben meghatározott keretek között, céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez.

A Btk. 80. § (2) bekezdése rögzíti, hogy határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke irányadó. A középérték a büntetési tétel alsó és felső határa összegének fele.

(3) Ha e törvény a büntetés kiszabása esetén a Különös Részben meghatározott büntetési tételek emelését írja elő, a (2) bekezdésben meghatározott számítást a felemelt büntetési tételekre tekintettel kell elvégezni.

A Btk. 80. § (2) bekezdése nem érinti a Btk. 80. § (1) bekezdésének a rendelkezését, vagyis a bíróságnak a büntetés törvényben írt keretein belül, az egyéniesítés követelményét alapul véve kell kiszabnia a tetterányos büntetést; a középértéktől eltérő büntetés kiszabását azonban csak akkor kell megindokolni, amennyiben az eltérés jelentős (BH2001. 354).

A Btk. 80. § (2) bekezdése a büntetőjogi szankciórendszer egyetlen elemére, a szabadságvesztésre - ezen belül is kizárólag a határozott ideig tartó szabadságvesztésre vonatkozik, az adott büntetési nem konkrét mértékének megállapításához ír elő a jogalkalmazó számára kötelező jelleggel egy figyelembe veendő szempontot. Ebből már önmagában is az következik, hogy a hivatkozott rendelkezés nem érinti az általános büntetéskiszabási elveket és nem zárja ki azt, hogy a bíróság az irányadó egyedi ügyben felderített különös körülményeket a törvénynek és a bírói gyakorlatnak megfelelően, belátása szerint értékelje, mérlegelje (13/2002. (II.20.) AB határozat III.1.3.).

. Balla Lajos sk.
a tanács elnöke